

אשר זעליג רייס

כגן 8

פעיה"ק ירושלם ת"ו

בס"ד

הטמנה בשבת בבישול סו-ויד

כבוד ידי"ע ויקיר לבבי
מרבץ תורה ומורה הוראה
הרה"ג ר' ארי שלמה זץ שליט"א
רב בקהילת בני ישורון טינק ארה"ב

הנני במענה קצר לשאלתו.

לשון השאלה:

בזמן האחרון התחיל אופן אחר של בישול להיות יותר פופולרי שנקרא "סו ויד".
סו-ויד היא שיטת בישול מזון בשקיות פלסטיק אטומות בתוך אמבט מים או בסביבת קיטור
בטמפרטורה מדויקת. בישול בשיטת סו - ויד מאפשר לבשל את האוכל באופן שווה, על מנת להבטיח
שהוא ייצא מבושל כראוי מבפנים ומבחוץ.
בישול סו - ויד משתמש בבקרת טמפרטורה מדויקת כדי להשיג תוצאות מושלמות, שניתנות
לשחזור ברמה שלא ניתן להגיע אליה בשיטות בישול אחרות. המזון מבושל באופן שווה מקצה לקצה,
בדיוק ברמת העשייה הרצויה. ובגלל שהמזון לא יתבשל יתר על המידה באמבט המים ארוחת הערב תהיה
מוכנה כשאתם מוכנים.

הנה יש לדון בשאלה זו משני צדדים. מצד איסור שהייה ומצד איסור הטמנה בדבר המוסיף
הבל, ואבאר.

א

נחלקו השו"ע והרמ"א (סימן רנ"ג ס"א) איזה קדירה מותר להשהותו ע"ג כירה שאינה
גרופה וקטומה. לדעת השו"ע רק אם נתבשל כל צרכו ומצטמק ורע לו דהשו"ע הביא שיטה זו
בסתמא ושוב כתב את דעת הי"א דמותר כל שנתבשל כמאכל בן דרוסאי, וברמ"א כתב דנהגו
להקל כסברא אחרונה דאם נתבשל כמאכל ב"ד מותר.
הרי דאם מדובר בתבשיל שבערב שבת עדיין לא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור להשהותו
ע"ג כירה שאינה גרופה וקטומה אף לפי דעת הרמ"א, והיא מנהג האשכנזים.

ובמק"א דנתי אם יש להקל כאשר מכסים את כפתורי ההפעלה של התנור דשמא יש להחשיב כיסוי זה כגוי"ק, ואכמ"ל.

ב

אך גם אם נתבשל כמאכב"ד או נתבשל כל צרכו, יש לדון מצד איסור הטמנה בדבר המוסף הבל.

ויש לדון בזה בכמה ספיקות:

א. האם יש איסור הטמנה במים.

הנה כתב הטי"ז (סימן רנ"ח סק"א):

"לא יפה עושים שבימות החורף לוקחים כלי בתוכו משקה ותוחבין אותו בשבת לתוך כלי מלא מים חם שיפיג צנתו בתוכו ואח"כ שותין המשקה שזהו דרך הטמנה ממש כיון שכולו טמון בתוכו והטמנה אסורה אפי' לזמן מועט". והמשני"ב (שם סק"ב) הביא דבריו להלכה. הרי לך דעתו הגדולה דיש איסור הטמנה אף בתוך מים חמים. ובאליהו רבה שם הקל אם המים החמים הם כלי שני. והחזון איש (או"ח סימן ל"ז אות ל"ב) הקיל יותר מזה וסי"ל דאין חשש הטמנה במים, ודחה את דברי המשני"ב, עיי"ש.

אך לכאורה אין לסמוך בזה על החזו"א שהרי דבריו מבוססים על שחולק על הרמ"א שהתיר הטמנה במקצת ונקט דאם מגולה מלמעלה שרי והביא ראיה מהמבואר בשבת (מי ע"ב) דמותר ליתן פך של שמן באמבטיה כשאין חשש בישול, והרמ"א פירש דאין איסור הטמנה משום דמיירי במגולה מלמעלה, אבל החזו"א ס"ל דאף במגולה במלמעלה יש הטמנה, ולשיטתו הוכיח מכאן דאין איסור הטמנה במים, וכיון דקיי"ל בזה כשיטת הרמ"א אין להקל כדברי החזו"א. וראיתי שכבר העירו בזה בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סימן י"ז) ובשו"ת שבט הלוי (ח"ג סימן מ"ז) ונטו משו"כ להחמיר.

אמנם חזרתי ועיינתי בדברי החזו"א וראיתי שלא השתית את דבריו על המבואר בגמ' (שבת מי ע"ב ובסי' שיי"ח ס"ג) דמותר להשקיע חמין אפילו בכ"ר כשאין חשש בישול שממנו הוכיח הרמ"א דאין הטמנה במקצת, אלא ס"ל אף בלא"ה מן הסברא דאין הטמנה במים, עיי"ש. אך מ"מ נראה דיש להחמיר בזה כסתימת הפוסקים.

סוף דבר, יש להחמיר דיש איסור הטמנה בקדירה המושקעת במים חמים.

אך עדיין יש לעיין בזה, ולכאורה יש בני"ד להחמיר ולהקל מול מה שנחלקו הפוסקים אם יש איסור הטמנה בקדירה בתוך כלי מלא מים חמים.

מחד יש להחמיר יותר דעד כאן לא כתבו להקל אלא בהטמנת אוכלין בתוך אוכלין או בתוך מים שאף הן הוחמו לצורך שתיה, ואין זה דרך הטמנה אלא דרך בישול, משא"כ בני"ד דהמים החיצוניים אינם מיועדים לאכילה ושתיה כלל וכל ייעודם רק לבישול וחימום האוכל שבתוך השקית המושקעת במים ושמא דומה טפי להטמנה.

ומאידך יש להקל טפי בני"ד כיון שאין האוכל בתוך כלי וקדירה, אלא בתוך שקית ניילון שקופה ורכה שמא אין דרך הטמנה אלא בתוך קדירה. ונחזה אנו, ונפתח במאי דסיימנא.

כבר דנתי במק"א במה שנהגו רבים וטובים בהטמנת החמין (טשולנט) בערב שבת שמניחים את הגריסים או השעועית בתוך שקית ניילון מיוחדת שאינה נמסה כדי שלא יתערבבו הגריסים וכדו' עם שאר החלקים של החמין, וכתבתי שאין בזה חשש הטמנה כיון שאין כוונתו אלא כדי שלא יתערבבו חלקי המאכל זב"ז ואין כאן כל כונה לתועלת הבישול וטעם המאכל. וראיתי שכך אכן פסקו כמה מגדולי הזמן, כך דעת הגרש"ז אורבך עיין בתיקונים ומילואים לשש"כ פרק מ"ב סעיף ס"ג, ובמכתב בספר מאור השבת ח"ב מכתב כ"ד. וכ"כ בתשובות והנהגות (ח"א סימן ר"יג) וכ"ב באור לציון (ח"ב פ"ז אות י"ג).

אך לפי"ז יש להחמיר בני"ד שכל טיב הבישול אינו אלא ע"י השקית שבו האוכל ודומה טפי לקדירה שאסור להטמינו בדבר המוסיף הבל.

אך מאידך יש לטעון לקולא שאין זה דרך הטמנה אלא דרך בישול, וכל דהוי דרך בישול אין בו איסור הטמנה, וכל שאין בו איסור בישול כגון בנתבשל כל צרכו מערב שבת אין בו איסור. אמנם נראה טפי דאין לדון בכל מקרה ובכל ענין בפני עצמו אם הוי דרך בישול או דרך הטמנה, אלא לדון ולפסוק לפי הכללים שקבעו הפוסקים, וכל שמטמין ומשקיע כלי שיש בו אוכל בתוך דבר המוסיף הבל יש בו איסור הטמנה, וכך גם בני"ד.

ומשו"כ נראה לכאורה להחמיר גם בשקית ניילון ואף שלא מצינו הטמנה אלא בקדירה, אין זה אלא משום שבימיהם לא היו שקיות ניילון, ומסתבר לומר דיש איסור הטמנה בכל כלי שהוא לפי המקום והזמן, ומהי"ת לחלק בין כלי לכלי.

וראיתי בשו"ת מנחת יצחק (שם) שדן אם מותר לעטוף קוגל בנייר אלומיניום ולהשקיעו בתוך החמין, והביא את דברי הערוך השלחן (סימן רנ"ח ס"ג) שאסור להניח את הקוגל בתוך קדירה קטנה ולהטמינו בתוך קדירת החמין, ואסר המנח"י גם לעוטפו בנייר אלומיניום כנ"ל. הרי שגם דעתו שאין לחלק בין קדירה לנייר ובין כלי לכלי.

ועוד הביא שם את סברת השואל הרה"ג ר' אשר וסטהיים ממנציסטר לחלק בין הקישקע שהמנהג להטמינו בתוך שקית פלסטיק בתוך החמין לקוגל הני"ל, דשאני קישקע שזה דרך בישולו ולפיכך אין בו איסור הטמנה משא"כ קוגל שאין זה דרך בישולו ומשו"כ יש בו איסור הטמנה, והמנח"י הסכים לדבריו, עיי"ש.

הרי דסבירא ליה דכל דהוי דרך בישול אין בו איסור הטמנה, אך לענ"ד חידוש הוא לומר כן כמבואר לעיל.

ולא ידעתי מה כוונתם בענין שקית הפלסטיק שבו הקישקע, ולכאורה פשוט דכוונתם למעטפות הניילון הדקה שהקישקע עטוף בו, ואם אכן זה כוונתם נראה פשוט דאין בזה חשש הטמנה מטעם אחר, דהמעטפת בטלה לגמרי לקישקע והוי כדבר אחד, דהלא המעטפת דקה זו צמודה לאוכל שבו, ואף בשעה שמגישים את הקישקע לאכילה היא עטופה, ורק בשעת אכילה מקלפים אותו, ולפיכך אין כאן הטמנה בכלי ואין בזה חשש מצד הטמנה.

ולפי"ז אין כל מקום וראיה להקל משום דהוי דרך בישול, ודו"ק בכ"ז.

מסקנא דמילתא, לכאורה יש להחמיר בזה כמבואר.

ואגלה למע"כ את השקפתי הכללית בהלכות שבת החמורות שהן כהררים התלויים בשערה, כל שאין בו צורך חיוני ושעת דחק יש להמנע מלאמץ המצאות חדשות אא"כ מותרים הם בשופי,

אך למה לך ליכנס לפרצות דחוקות ולהקל בסברות שאין בהם הכרח אף אם מדובר בחשש איסור
דרבנן.

בברכה שיזכה מעייכ להגדיל תורה ולהאדירה ולא יכשל בדבר הלכה.

באהבת איתן

אשר וייס

אשר וייס

